

บทที่ 3

สภาพทั่วไปของจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน

3.1 สภาพทั่วไปของจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน

จังหวัดเชียงใหม่ เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย และตั้งอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 750 กิโลเมตรโดยทางรถยนต์ การคมนาคมสามารถติดต่อกับจังหวัดอื่นๆ ได้ตามทางคือ ทางรถยนต์ ทางรถไฟ และทางเครื่องบิน จังหวัดเชียงใหม่ยังศูนย์กลางการพัฒนาเศรษฐกิจ การศึกษา และการพัฒนาในด้านอื่นๆ ในเขตภาคเหนือตอนบน ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 17-21 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 98-99 องศาตะวันตก สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,027 ฟุต (310 เมตร) มีอาณาเขตด้านทิศเหนือติดต่อกับรัฐเชียงตุงของประเทศเมียนมาร์ ทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดลำพูนและจังหวัดตาก ทิศตะวันออกติดต่อกับจังหวัดเชียงราย จังหวัดลำปางและจังหวัดลำพูน ทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 20,107.057 ตารางกิโลเมตรหรือคิดเป็นประมาณ 12,566,910 ไร่ โดยแยกเป็นพื้นที่ป่าไม้ประมาณ 9,213,125 ไร่ พื้นที่ทำการเกษตร 1,562,679 ไร่และพื้นที่อื่นๆ อีกประมาณ 1,791,106 ไร่

ที่ราบลุ่มของจังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วยที่ราบลุ่มแม่น้ำปิงซึ่งครอบคลุมพื้นที่ในบางส่วนของอำเภอเชียงดาว อำเภอแม่แตง อำเภอแม่ริม อำเภอเมือง อำเภอสารภี อำเภอหางดง อำเภอสันป่าตอง อำเภอจอมทอง อำเภอฮอด และอำเภอคอกยเต่า และที่ราบลุ่มแม่น้ำกกซึ่งครอบคลุมพื้นที่บริเวณอำเภอฝาง และอำเภอแม่อาว ส่วนเทือกเขาที่สำคัญ ประกอบไปด้วยเทือกเขาแดนลาวอยู่ทางด้านทิศเหนือกั้นพรมแดนไทย-เมียนมาที่สำคัญ ได้แก่ คอยผ้าห่มปกอยู่ในอำเภอฝางสูง 2,285 เมตร คอยช้างงาอยู่ในอำเภอฝางสูง 1,931 เมตร คอยหลวงอยู่ในอำเภอเชียงดาวสูง 2,170 เมตร เทือกเขานนรังชัยอยู่ทางทิศตะวันตกของแม่น้ำปิง มียอดเขาที่สำคัญได้แก่ คอยอินทนนท์อยู่ในอำเภอจอมทองสูง 2,575 เมตร ซึ่งเป็นยอดเขาที่สูงที่สุดในประเทศไทย คอยขุ่ยอยู่ในอำเภอเมืองสูง 1,685 เมตร คอยสุเทพอยู่ในอำเภอเมืองสูง 1,601 เมตร และเทือกเขาลำพูนน้ำ อยู่ด้านทิศตะวันออกของแม่น้ำปิงต่อจากเทือกเขาแดนลาว มียอดเขาที่สำคัญคือ คอยขุนตาลสูง 1,374 เมตร คอยช้างสูง 1,462 เมตร ทอดแนวขวานผ่านอำเภอสันกำแพง อำเภอคอกยสะเก็ด และอำเภอพร้าว

สภาพอากาศของจังหวัดเชียงใหม่มีลักษณะร้อนและแห้งแล้ง แบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนกุมภาพันธ์ ถึงต้นฤดูประมาณเดือนพฤษภาคม มีอุณหภูมิเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 32-36.4 องศาเซลเซียส ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนพฤษภาคม ถึงต้นฤดูประมาณปลายเดือนตุลาคม มีอุณหภูมิเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 22.9-32.2 องศาเซลเซียส และมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยประมาณ 154.1 มิลลิเมตร ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤศจิกายนถึงต้นฤดูประมาณปลายเดือนกุมภาพันธ์ โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 13.9-19.8 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุด 13.9 องศาเซลเซียส (บริเวณพื้นที่ราบ)

จังหวัดลำพูน ตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย อยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 18 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 99 องศาตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ โดยทางรถยนต์ประมาณ 689 กิโลเมตร และโดยทางรถไฟประมาณ 729 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงดังนี้ ทิศเหนือติดต่อกับ อำเภอสารภี และอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ทิศใต้ติดต่อกับ อำเภอเถิน อำเภอแม่พริก จังหวัดลำปาง และอำเภอสามเงา จังหวัดตาก ทิศตะวันออกติดต่อกับ อำเภอห้างฉัตร อำเภอเสริมงาม และอำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง ทิศตะวันตกติดต่อกับ อำเภอหางศง อำเภอสันป่าตอง อำเภอจอมทอง และอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 4,505.9 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 2,816,176 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.85 ของพื้นที่ภาคเหนือตอนบนทั้งหมด บริเวณกว้างที่สุดประมาณ 43 กิโลเมตร และยาวที่สุดประมาณ 136 กิโลเมตร

ที่ราบลุ่มของจังหวัดลำพูนได้แก่ที่ราบบริเวณลุ่มแม่น้ำปิง แม่น้ำลี้ และแม่น้ำทา โดยเฉพาะบริเวณตะวันตกเฉียงเหนือซึ่งเป็นที่ตั้งของอำเภอเมือง กิ่งอำเภอบ้านธิ อำเภอป่าซาง และตอนเหนือของอำเภอบ้านโฮ่ง มีระดับความสูงประมาณ 350-450 เมตรจากระดับน้ำทะเล เป็นที่ตั้งของชุมชน บ้านเรือนที่อยู่อาศัย โรงเรียน วัด สถานที่ราชการ แหล่งเพาะปลูก และสถานที่บริการต่าง ๆ คิดเป็นบริเวณพื้นที่ 2 ใน 5 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด หรือประมาณ 1,502,000 ไร่ บริเวณอำเภอแม่ทา ตอนใต้ของอำเภอบ้านโฮ่ง กิ่งอำเภอทุ่งหัวช้าง และอำเภอลี้ มีลักษณะภูมิประเทศเป็นแบบที่ราบสูงสลับภูเขาและป่าไม้ ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธารต่าง ๆ มีระดับความสูงตั้งแต่ 450 ถึง 1,000 เมตรจากระดับน้ำทะเล โดยเฉพาะที่อำเภอลี้ทางทิศใต้เป็นป่าเขตตลอดไปจนถึงอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง สำหรับกิ่งอำเภอทุ่งหัวช้างเป็นที่ราบสูงและมีเทือกเขาโดยรอบมีพื้นที่เพาะปลูกน้อย พื้นที่ทางด้านทิศตะวันตก และทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดเป็นที่ราบสูงเล็กน้อย ส่วนทางด้านทิศตะวันออกมีเทือกเขาขุนตาลกั้นระหว่างอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน กับ อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง พื้นที่ทางด้านทิศตะวันตกและทิศเหนือเป็นที่ราบติดต่อกับ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

สภาพอากาศ เนื่องจากจังหวัดลำพูนตั้งอยู่ทางทิศเหนือตอนบนของประเทศไทยซึ่งอยู่ลึกเข้าไปในแผ่นดินใหญ่ของทวีปห่างไกลจากทะเล และมีภูเขาสลับซับซ้อนมาก จึงทำให้ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่านทะเล มหาสมุทรนำฝนมาตก และได้รับมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดผ่านประเทศจีนโดยนำเอาความแห้งแล้งและความหนาวเย็นมาให้ นอกจากนี้ยังมีพายุหมุนเขตร้อนหรือพายุดีเปรสชันเคลื่อนพัดผ่านมาเป็นครั้งคราวในช่วงฤดูฝน ซึ่งจะทำให้ฝนตกหนักและลมกรรโชกเป็นครั้งคราวแต่ไม่บ่อยนัก ลักษณะเช่นนี้จึงทำให้จังหวัดลำพูนมีภูมิอากาศแบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงปลายเดือนพฤษภาคมและมีอากาศร้อนจัดในช่วงเดือนเมษายน ซึ่งอุณหภูมิสูงสุดในรอบปี พ.ศ. 2530 - 2534 วัดได้ 42 องศาเซลเซียส เมื่อปี พ.ศ. 2533 ฤดูฝน จะเริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึงสิ้นเดือนตุลาคม และมีฝนตกหนักในช่วงเดือนกันยายน ปริมาณน้ำฝนที่วัดได้ในรอบปีสูงสุดในช่วงปี พ.ศ. 2530 - 2534 ปริมาณน้ำฝนมากที่สุดวัดได้ 1,237.4 มิลลิเมตรเมื่อปี พ.ศ. 2530 ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึงสิ้นประมาณปลายเดือนกุมภาพันธ์ อุณหภูมิต่ำสุดในรอบ 5 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 - 2534 วัดได้ 8.2 องศาเซลเซียส ในช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2531

3.2 สภาพทางสังคม

3.2.1 โครงสร้างประชากร

จังหวัดเชียงใหม่ มีประชากรทั้งสิ้นในปี พ.ศ. 2535 ประมาณ 1,435,158 คน เป็นชายประมาณ 729,366 คน หรือประมาณร้อยละ 50.82 ของประชากรทั้งหมด และเป็นหญิงประมาณ 705,792 คน หรือประมาณร้อยละ 49.18 ของประชากรทั้งหมด อำเภอที่มีประชากรมากที่สุดคือ อำเภอเมืองเชียงใหม่มีประชากรประมาณ 237,894 คน หรือประมาณร้อยละ 16.58 ของประชากรทั้งจังหวัด รองลงมาได้แก่ อำเภอจอมทอง อำเภอสันทราย อำเภอสันกำแพง และอำเภอฝาง ตามลำดับ

ประชากรในจังหวัดเชียงใหม่ประกอบด้วยชาวไทยภาคเหนือ ภาคกลาง ชาวไทยภูเขา และอพยพถิ่นฐานมาจากภาคอื่น ๆ ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธมีประมาณร้อยละ 97 ของประชากรทั้งจังหวัดรองลงมาได้แก่ ศาสนาคริสต์ อีกร้อยละ 2 ของประชากรทั้งจังหวัด ส่วนศาสนาอิสลามมีอยู่ประมาณร้อยละ 1 ด้านภาษาพูดใช้ภาษาไทยภาคเหนือและภาคกลางเป็นส่วนใหญ่

สำหรับประชากรชาวเขาในปี พ.ศ. 2535 มีทั้งหมด 180,170 คน กระจายอยู่เกือบทุกอำเภอในจังหวัดเชียงใหม่ อำเภอที่มีประชากรหนาแน่นที่สุดคือ อำเภออมก๋อย และอำเภอแม่แจ่ม ซึ่งรวมประชากรทั้ง 2 อำเภอแล้วมีจำนวนประมาณ 1 ใน 3 ของประชากรชาวเขาทั้งหมดในจังหวัดเชียงใหม่ และอาชีพหลักของชาวเขาคือ การเกษตรกรรมและรับจ้าง จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีชาวเขอาศัยอยู่มากที่สุด จากการสำรวจประชากรชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่พบว่า มีชาวเขาจำนวน 8 หมู่ อาศัยอยู่ใน 1,062 หมู่บ้าน ของ 17 อำเภอ 3 กิ่งอำเภอ จำนวน 38,087 ครอบครัว และ และมีประชากรทั้งสิ้นจำนวน 180,170 คน

ความหนาแน่นของประชากร จังหวัดเชียงใหม่มีพื้นที่ทั้งสิ้น 20,107.05 ตารางกิโลเมตร ในปี พ.ศ. 2535 มีจำนวนประชากรทั้งหมด 1,435,158 คน มีจำนวนหลังคาเรือนทั้งหมด 362,099 หลังคาเรือน มีประชากรเฉลี่ยต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร 71.38 คน จำนวนประชากรเฉลี่ย ต่อหลังคาเรือน 3.96 คน อำเภอที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นที่สุดคือ อำเภอเมืองที่อยู่ในเขตเทศบาล โดยมีประชากรเฉลี่ย 3,337.82 คน ต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร รองลงมาคือ อำเภอสารภีมี ประชากรเฉลี่ย 782.53 คนต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร ส่วนอำเภอที่มีประชากรเบาบางที่สุดคือ กิ่งอำเภอเวียงแหงมีประชากรเฉลี่ย 12.98 คนต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2533 ซึ่งมีประชากรเฉลี่ยต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร 69.26 คน จำนวนประชากรเฉลี่ยต่อหลังคาเรือน 4.66 คน จะเห็นได้ว่าจำนวนประชากรเฉลี่ยต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร ได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 3.06 ในขณะที่ประชากรเฉลี่ยต่อหลังคาเรือนได้ลดลงเป็นร้อยละ 15.02

จังหวัดลำพูน มีประชากรทั้งสิ้นในปี พ.ศ. 2535 ประมาณ 406,545 คน โดยแยกเป็นประชากรชายจำนวน 204,559 คน หญิงจำนวน 201,986 คน อำเภอที่มีประชากรมากที่สุดคือ อำเภอเมืองลำพูน มีจำนวนประชากร 135,543 คน คิดเป็นร้อยละ 33.34 ของประชากรทั้งจังหวัด รองลงมาได้แก่ อำเภอป่าซาง และอำเภอเถี ส่วนอำเภอที่มี ประชากรน้อยที่สุดคือ กิ่งอำเภอทุ่งห้วยช้าง ซึ่งมีประชากรเพียง 17,554 คน

ความหนาแน่นของประชากร ในจังหวัดลำพูนโดยเฉลี่ยประมาณ 90.23 คนต่อตารางกิโลเมตร จำนวนประชากรต่อหลังคาเรือน 3.47 คนต่อหลังคาเรือน ส่วนอำเภอที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นที่สุด คือ อำเภอ

เมืองลำพูน โดยมีประชากรเฉลี่ยประมาณ 378.67 คนต่อตารางกิโลเมตร รองลงมาได้แก่อำเภอป่าซางมีประชากรเฉลี่ยประมาณ 244.59 คนต่อตารางกิโลเมตร และอำเภอที่มีประชากรเบาบางที่สุดคือ อำเภอถ้ำ โดย มีประชากรเฉลี่ยประมาณ 36.04 คนต่อตารางกิโลเมตร

ประชากรชาวไทยภูเขา ประชากรที่อาศัยอยู่ในจังหวัดลำพูน นอกจากชาวไทยพื้นราบแล้วยังมีชาวไทยภูเขาเผ่ากระเหรี่ยง ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตท้องที่อำเภอแม่ทา อำเภอบ้านโฮ้ง อำเภอถ้ำ และกิ่งอำเภอทุ่งหัวช้าง จำนวนทั้งสิ้นประมาณ 23,112 คน คิดเป็นร้อยละ 5.68 ของประชากรทั้งจังหวัดซึ่งส่วนใหญ่จะตั้งบ้านเรือนอยู่เป็นกลุ่ม ๆ ตามเทือกเขาต่าง ๆ

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่ปี พ.ศ. 2535 จำแนกตามอำเภอ

อำเภอ	จำนวนตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนหลังคาเรือน	จำนวนครอบครัว	จำนวนประชากร	ร้อยละ
เมืองเชียงใหม่	1	1	166	287	1,417	0.79
จอมทอง	5	75	1,447	1,675	7,741	4.30
เชียงดาว	7	85	3,691	4,285	19,409	10.77
คอยสะเก็ด	1	2	90	91	480	0.27
ฝาง	6	36	1,527	1,733	8,040	4.46
พร้าว	8	43	740	840	3,758	2.09
แม่ลัดม	6	217	5,208	6,250	32,054	17.79
แม่แตง	8	64	968	1,076	5,423	3.01
แมริ่ม	3	14	1,500	2,224	9,632	5.35
แม่ฮาย	5	78	2,468	2,855	13,736	7.62
สะเมิง	4	53	1,364	1,677	7,763	4.31
สันกำแพง	1	7	172	183	920	0.51
หางดง	2	7	131	255	606	0.34
อมก๋อย	4	228	5,367	5,940	26,901	14.93
สอด	7	69	3,828	4,140	20,804	11.55
คอยเต่า	4	13	1,341	1,354	6,110	3.39
กิ่ง อ.เวียงแหง	1	12	1,192	1,352	6,205	3.44
กิ่ง อ.ไชยปราการ	2	18	554	622	2,892	1.61
กิ่ง อ.แม่ทา	2	40	1,050	1,248	6,279	3.73
รวม	77	1,062	32,804	38,087	180,170	100

ที่มา : ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ 3.2 จำนวนและความหนาแน่นของประชากรจังหวัดเชียงใหม่ ณ 31 ธันวาคม พ.ศ.2535

ท้องที่อำเภอ	พื้นที่ (ตร. กม.)	จำนวน หลังคาเรือน	ประชากร (คน)			ความหนาแน่น	
			ชาย	หญิง	รวม	เฉลี่ยต่อ	
						พ.ท. 1 กม. ²	หลังคาเรือน
เมือง							
- ในเขตเทศบาล	48.990	40,177	81,653	81,867	163,520	3,337.82	4.07
- นอกเขตเทศบาล	152.359	23,509	38,314	36,060	74,374	488.15	3.16
จอมทอง	972.429	20,813	47,692	45,982	93,674	96.33	4.50
แม่แตง	3,361.151	8,953	29,262	27,281	56,543	16.82	6.32
เชียงดาว	1,882.082	13,178	29,518	27,819	57,337	30.46	4.35
คอยสะเก็ด	671.276	16,930	32,017	32,401	64,418	95.96	3.80
แม่แตง	1,362.784	15,102	36,406	34,837	71,243	52.28	4.72
แมริม	443.634	17,529	37,328	34,772	72,100	162.52	4.11
สะเมิง	898.022	4,968	12,465	10,782	23,247	25.89	4.68
ฝาง	829.015	20,871	44,195	41,503	85,698	103.37	4.12
แม่ฮาด	736.701	17,081	25,336	24,022	49,358	66.99	2.89
พร้าว	1,148.186	12,943	28,320	24,932	53,252	46.38	4.11
สันป่าตอง	178.188	22,528	39,888	39,477	79,365	445.40	3.52
สันกำแพง	640.096	27,001	45,821	46,372	92,193	144.03	3.41
สันทราย	285.019	22,746	46,415	45,139	91,554	321.22	4.03
หางดง	227.136	18,025	32,083	31,182	63,265	278.53	3.51
ฮอด	1,430.838	8,272	18,867	18,812	37,679	26.33	4.56
คอยหล่อ	803.918	6,700	13,819	13,228	27,047	33.64	4.04
อมก๋อย	2,093.831	6,625	14,053	13,831	27,884	13.32	4.21
สารภี	97.457	19,940	37,919	38,344	76,263	782.53	3.83
กิ่งอ.เวียงแหง	672.720	2,234	4,668	4,061	8,729	12.98	3.91
กิ่งอ.ไชยปราการ	570.000	7,965	18,145	17,310	35,455	62.20	4.45
กิ่งอ.แม่วาง	601.218	8,009	15,182	15,778	30,960	51.50	3.87
รวม	20,107.053	362,099	729,366	705,792	1,435,158	71.38	3.96

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ 3.3 จำนวนและความหนาแน่นของประชากรจังหวัดลำพูน ณ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2535

ท้องที่อำเภอ	พื้นที่ (ตร. กม.)	จำนวน หลังคาเรือน	ประชากร (คน)			ความหนาแน่น	
			ชาย	หญิง	รวม	เฉลี่ยต่อ	
						พื้นที่ 1 กม. ²	หลังคาเรือน
เมืองลำพูน	486.399	37,636	67,232	68,311	135,543	278.67	3.60
ป่าตอง	349.383	29,500	42,525	42,929	85,454	244.59	2.90
บ้านโฮ้ง	596.901	12,402	22,244	22,002	44,246	74.13	3.57
ลี้	1,701.990	15,599	31,977	29,359	61,336	36.04	3.93
แม่ทา	762.630	12,043	21,030	20,746	41,776	54.78	3.47
กิ่ง อ.ทุ่งหัวช้าง	486.129	4,571	9,117	8,437	17,554	36.11	3.84
กิ่ง อ.บ้านธิ	122.450	5,285	10,434	10,202	20,636	168.53	3.91
รวม	4,505.882	117,036	204,559	201,986	406,545	90.23	3.47

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดลำพูน

ตารางที่ 3.4 สรุปรายประชากรชาวเขาในจังหวัดลำพูน ปี พ.ศ. 2535

อำเภอ	จำนวน หมู่บ้าน	จำนวน หลังคาเรือน	จำนวน ครอบครัว	ประชากร (คน)			ประชากร : ครอบครัว
				ชาย	หญิง	รวม	
ลี้	16	1,343	1,649	3,725	3,523	7,248	4.40
แม่ทา	19	976	1,027	2,328	2,254	4,582	4.46
บ้านโฮ้ง	7	468	524	1,128	1,126	2,254	4.30
กิ่ง อ.ทุ่งหัวช้าง	20	1,824	2,027	4,512	4,516	9,028	4.45
รวม	62	4,611	5,227	11,693	11,419	23,112	4.42

ที่มา : ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดลำพูน

3.2.2 การปกครอง

จังหวัดเชียงใหม่ มีหน่วยงานที่กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ จัดตั้งขึ้นภายในหน่วยงาน ซึ่งแยกออกเป็น 3 ลักษณะดังนี้

ก. ราชการบริหารส่วนกลาง หมายถึง หน่วยงานที่มีสายบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อส่วนกลางมีด้วยกัน 271 หน่วยงาน รัฐวิสาหกิจในจังหวัดประมาณ 13 หน่วยงาน

ข. ราชการบริหารส่วนภูมิภาค หมายถึง หน่วยงานที่มีสายบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อผู้ว่าราชการจังหวัดมีด้วยกันรวมทั้งสิ้น 30 หน่วยงาน

ค. การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเป็นการบริหารราชการตามหลักการกระจายอำนาจ กล่าวคือเป็นการมอบอำนาจให้ประชาชนปกครองตนเอง เพื่อให้ประชาชนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และรู้จักการร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อยังประโยชน์ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นมากกว่าเพราะประชาชนในท้องถิ่นย่อมรู้ปัญหา และความต้องการได้ดีกว่าผู้อื่น จังหวัดเชียงใหม่แบ่งราชการบริหารส่วนท้องถิ่นออกเป็น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนครเชียงใหม่ และสุขาภิบาลจำนวน 25 สุขาภิบาล

จังหวัดเชียงใหม่แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 19 อำเภอ 3 กิ่งอำเภอ 197 ตำบล 180 สภาตำบล 1,729 หมู่บ้าน

จังหวัดลำพูน แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 5 อำเภอ และ 2 กิ่งอำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอป่าซาง อำเภอบ้านโฮ่ง อำเภอลี้ อำเภอแม่ทา กิ่งอำเภอรุ่งหัวซัง และกิ่งอำเภอบ้านธิ เขตเป็น 50 ตำบล 484 หมู่บ้าน และเขตการปกครองท้องถิ่นแบ่งออกเป็น 1 เทศบาล 7 สุขาภิบาล

ตารางที่ 3.5 การแบ่งเขตการปกครองของจังหวัดลำพูน ปี พ.ศ. 2535

ท้องที่ / อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	หลังคาเรือน	เทศบาล	สุขาภิบาล
เทศบาล	1	6 (9 ชุมชน)	3,703	1	-
เมืองลำพูน	14	143	33,933	-	2
ป่าซาง	12	96	29,500	-	2
บ้านโฮ่ง	5	51	12,402	-	1
ลี้	8	69	15,599	-	1
แม่ทา	5	61	12,043	-	1
กิ่ง อ. รุ่งหัวซัง	3	34	4,571	-	-
กิ่ง อ. บ้านธิ	2	24	5,285	-	-
รวม	50	484	117,036	1	7

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดลำพูน

ตารางที่ 3.6 การแบ่งเขตการปกครองของจังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2535

อำเภอ	ตำบล	สภาตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาล	สุขาภิบาล
เมืองเชียงใหม่	16	9	58	1	1
จอมทอง	10	9	109	-	1
เชียงดาว	7	7	67	-	1
คอยสะเก็ด	14	14	104	-	1
ฝาง	8	8	82	-	1
พร้าว	11	11	100	-	1
แม่แจ่ม	7	7	82	-	1
แม่แตง	13	12	111	-	2
แมริม	11	11	83	-	1
แม่ฮอย	6	6	66	-	1
สะเมิง	5	5	44	-	1
สันกำแพง	16	14	138	-	2
สันทราย	12	10	107	-	2
สันป่าตอง	10	9	111	-	2
สารภี	12	12	100	-	1
หางดง	11	10	88	-	2
อมก๋อย	6	6	78	-	1
ฮอด	6	6	53	-	1
คอยเต่า	6	6	40	-	1
กิ่ง อ.เวียงแหง	2	2	20	-	-
กิ่ง อ.ไชยปราการ	4	4	37	-	-
กิ่ง อ.แม่ทวน	4	4	51	-	1
รวม	197	182	1,729	1	25

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดเชียงใหม่

3.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

จังหวัดเชียงใหม่ เศรษฐกิจของจังหวัดเชียงใหม่ในปี พ.ศ. 2535 ได้ขยายตัวจากปีก่อน ทั้งนี้เป็นเพราะการผลิตหลายสาขาได้เพิ่มขึ้นได้แก่ ภาคเกษตร พืชผลทางการเกษตรที่สำคัญ เช่น ลำไย ลิ้นจี่ ผลผลิตเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหลายเท่าตัว ขณะที่พืชอื่น ๆ เช่น กระเทียม หอมหัวใหญ่ ผลผลิตเพิ่มมากขึ้นอันเนื่องมาจากแรงจูงใจของราคามือปีก่อน ใบยาสูบเวอร์จิเนียขยายการผลิตเนื่องจากความต้องการของตลาดต่างประเทศ ประกอบกับทางโรงงานยาสูบได้เปิดการรับซื้อใบยาสูบเวอร์จิเนียของไร่ส่วนตัวพิเศษ ทำให้ภาวะการค้าคึกคัก ภาวะการค้าภาคเกษตรที่อยู่ในเกณฑ์ดีได้ส่งผลให้ภาคพาณิชย์กรรมคึกคักขึ้นตามไปด้วย ทางด้านธุรกิจการจำหน่ายสินค้าของห้างสรรพสินค้าทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ได้เปิดดำเนินการมากขึ้นตามความนิยมซื้อสินค้าอุปโภคและบริโภคของประชาชน ทำให้ห้างสรรพสินค้า ต้องหาทุพวิธีแข่งขันกันหาลูกค้า ส่วนภาวะการบริการและการท่องเที่ยวแม้ว่าจะมีเหตุการณ์ทางการเมืองช่วงเดือนพฤษภาคมที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวก็ตาม แต่ภาวะการท่องเที่ยวก็ได้กระตือรือร้นในช่วงปลายปี พ.ศ. 2535 โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวกันมาก ส่งผลให้ธุรกิจการบริการต่าง ๆ เช่น โรงแรม ร้านอาหาร และบริษัทนำเที่ยวคึกคักขึ้น อย่างไรก็ตามการแข่งขันของธุรกิจโรงแรมมีมากขึ้นเพราะมีโรงแรมแห่งใหม่เปิดดำเนินการกันมาก ส่วนการผลิตภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นในอัตราที่ชะลอตัวลง อุตสาหกรรมหลายประเภททำการผลิตเพิ่มขึ้นตามความต้องการของตลาด แต่อุตสาหกรรมบางประเภทก็ประสบปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบและผลผลิตเหลือตกค้างในสต็อกอยู่มาก ธุรกิจที่ชะลอตัวลงได้แก่ ธุรกิจการก่อสร้าง และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจก่อสร้างส่วนใหญ่จะเป็นโครงการเดิมที่นักลงทุนเร่งดำเนินการก่อสร้างให้แล้วเสร็จ ขณะที่โครงการก่อสร้างใหม่เปิดตัวดำเนินการไม่มากนัก

ส่วนธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ที่ชะลอตัวลงนั้น ได้มีสาเหตุมาจากมาตรการของทางราชการที่ประกาศให้ในปีนี้เป็นสถาบันการเงินระมัดระวังตรวจสอบความเป็นไปได้ของโครงการ เพื่อไม่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการเอื้ออำนวยสินเชื่อจำนวนบ้านจัดสรรและห้องพักของคอนโดมิเนียมยังเหลือตกค้างอยู่มาก ประกอบกับความผันผวนทางการเมืองภายในประเทศ สาเหตุเหล่านี้ส่งผลให้ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์โครงการใหม่เกิดขึ้นไม่มาก ภาวะการจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์ต่าง ๆ ไม่คึกคัก และการซื้อขายที่ดินก็สงบลงต่อเนื่องมาจากปีก่อน

การขยายตัวทางเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงใหม่ในปี พ.ศ. 2536 นั้นก็ยังคงดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลมาจากการลงทุนและการบริโภค โดยเฉพาะการลงทุนของภาคเอกชนซึ่งส่วนใหญ่เป็นการลงทุนด้านที่อยู่อาศัย ส่วนการลงทุนของภาครัฐนั้นส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น โครงการขยายช่องทางการจราจรเพื่อรองรับการเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ของจังหวัดเชียงใหม่ ในปี พ.ศ. 2538

จังหวัดลำพูน เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในเขตที่ลุ่มเดียวกันกับจังหวัดเชียงใหม่ ดังนั้นสภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดลำพูนส่วนใหญ่จึงขึ้นอยู่กับสาขาการผลิตทางการเกษตรเป็นสำคัญ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ กระเทียมซึ่งสามารถทำรายได้เข้าสู่จังหวัดเป็นมูลค่าสูงสุด รองลงมาได้คือ ข้าว เป็นพืชที่มีพื้นที่เพาะปลูกมากที่สุด แต่มีมูลค่ารองลงมาจากกระเทียม และส่วนใหญ่เป็นการปลูกเพื่อบริโภคภายในจังหวัด ลำไย เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญรองจากกระเทียม และข้าว ซึ่งเป็นพืชที่รู้จักกันดีอย่างแพร่หลาย นอกจากนี้ยังมีพืชเศรษฐกิจอื่น ๆ อีกเช่น หอมแดง ถั่วลิสง เป็นต้น

8.8.1 พืชเศรษฐกิจ

จังหวัดเชียงใหม่ เป็นจังหวัดที่มีประชากรส่วนใหญ่น้อยกว่า 81.25 ของประชากรทั้งจังหวัดประกอบอาชีพทางการเกษตร พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ได้แก่

ข้าว เป็นพืชเศรษฐกิจที่มีมูลค่าสำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ ในปี พ.ศ. 2532/33 มีพื้นที่เพาะปลูกข้าวทั้งสิ้นประมาณ 671,256 ไร่ ผลผลิตรวม 420,169 ตัน ผลผลิตเฉลี่ยประมาณ 625 กิโลกรัม/ไร่ เมื่อเทียบกับการผลิตในปี พ.ศ. 2534/35 พื้นที่เพาะปลูกข้าวทั้งสิ้นได้ลดลงเหลือ 442,343 ไร่ ผลผลิตรวม 270,714 ตันและผลผลิตเฉลี่ยประมาณ 612 กิโลกรัม/ไร่ และการเพาะปลูกสามารถปลูกได้ในทุกท้องที่แต่การปลูกข้าวในจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่เป็นการปลูกเพื่อการบริโภคภายในจังหวัด จะนำออกจำหน่ายเพียงบางส่วนเท่านั้น

ถั่วเหลือง เป็นพืชเศรษฐกิจที่นำรายได้เข้าสู่จังหวัดเชียงใหม่ค่อนข้างสูงมาตลอด และรัฐบาลได้ส่งเสริมให้มีการขยายพื้นที่เพาะปลูก และเพิ่มผลผลิตเพื่อให้เพียงพอับความต้องการใช้ภายในประเทศ สำหรับพื้นที่เพาะปลูก ในปี พ.ศ. 2532/33 มีจำนวน 261,408 ไร่ เป็นถั่วเหลืองฤดูฝนจำนวน 59,150 ไร่ ถั่วเหลืองฤดูแล้งจำนวน 202,258 ไร่ ผลผลิตรวมทั้งสิ้น 77,560 ตัน เป็นถั่วเหลืองฤดูฝน 13,250 ตัน ผลผลิตถั่วเหลืองฤดูแล้ง 64,310 ตัน เมื่อเทียบกับการผลิตในปี พ.ศ. 2534/35 ซึ่งมีเนื้อที่การเพาะปลูกลดลงเหลือเพียง 206,107 ไร่ ผลผลิตรวมทั้งสิ้น 46,368 ตัน และผลผลิตเฉลี่ยประมาณ 228 กิโลกรัม/ไร่ พื้นที่ที่ปลูกมากที่สุดคืออำเภอสันป่าตอง รองลงมาคือ อำเภอหางดง สันทราย แม่ริม

กระเทียม ในฤดูการเพาะปลูกปี พ.ศ. 2532/33 จังหวัดเชียงใหม่มีพื้นที่เพาะปลูกกระเทียมทั้งสิ้น 50,295 ไร่ ผลผลิตรวม 123,826 ตัน ผลผลิตเฉลี่ยน้ำหนักสด 2,462 กิโลกรัม/ไร่ ต้นทุนกระเทียมสดกิโลกรัมละ 2.75 บาท เมื่อเปรียบเทียบกับการผลิตในปี พ.ศ. 2534/35 มีพื้นที่การเพาะปลูกทั้งสิ้น 51,565 ไร่ ผลผลิตรวม 41,200 ตัน และผลผลิตเฉลี่ยน้ำหนักกึ่งสดกึ่งแห้งประมาณ 802 กิโลกรัม/ไร่ อำเภอที่มีการเพาะปลูกกระเทียมมากที่สุดคือ อำเภอฝาง รองลงมาคือ กิ่งอำเภอไชยปราการ

หอมหัวใหญ่ เป็นพืชที่มีการควบคุมการนำเข้าเมล็ดพันธุ์และจัดกรรมสิทธิ์พันธุ์ให้แก่เกษตรกรที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกของสหกรณ์ผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ เพื่อควบคุมปริมาณผลผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการในแต่ละปีแต่ก็ยังไม่สามารถควบคุมได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากมีการลักลอบนำเข้าเมล็ดพันธุ์นอกระบบเข้ามาจำหน่ายให้กับเกษตรกร จึงทำให้ผลผลิตมีปริมาณค่อนข้างสูง ในบางปีมีมากจนต้นตลาดเกินความต้องการ และได้ก่อให้เกิดปัญหาราคาคงต่ำ สำหรับปี พ.ศ. 2532/33 มีพื้นที่เพาะปลูกในอำเภอสันป่าตองและอำเภอฝางรวมทั้งสิ้น 13,425 ไร่ ได้ผลผลิตประมาณ 37,895 ตัน การเพาะปลูกปี พ.ศ. 2534/35 มีพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้นเป็น 14,500 ไร่ ผลผลิตรวม 52,000 ตัน และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 3,586 กิโลกรัม

ลำไย เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ในปี พ.ศ. 2532/33 จังหวัดเชียงใหม่มีพื้นที่เพาะปลูกลำไยจำนวน 63,935 ไร่ ปริมาณผลผลิตมีจำนวน 57,861 ตัน เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2534/35 จะเห็นว่าพื้นที่การเพาะปลูกลำไยของจังหวัดเชียงใหม่ลดลงเหลือเพียง 57,261 ไร่ ปริมาณผลผลิตรวมเพิ่มขึ้นเป็น 69,970 ตัน อำเภอที่ปลูกมากที่สุดคืออำเภอจอมทอง รองลงมาคือ อำเภอสารภี อำเภอสันป่าตอง และอำเภอแม่แตง

ลิ้นจี่ เป็นผลไม้ที่นิยมของผู้บริโภคไม่แพ้ลำไย ราคาอยู่ในเกณฑ์ดีสามารถนำรายได้เข้าสู่จังหวัด ก่อนข้างสูงแต่ก็ไม่เสมอไป เพราะขึ้นอยู่กับปริมาณผลผลิตในแต่ละปี ซึ่งปัจจัยที่กำหนดให้ปริมาณผลผลิตมีมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับสภาพอากาศ และความสมบูรณ์ของลำต้น ในปี พ.ศ. 2532/33 จังหวัดเชียงใหม่มีพื้นที่เพาะปลูก ลิ้นจี่มีทั้งสิ้น 24,765 ไร่ ปริมาณผลผลิตรวม 15,478 ตัน เมื่อเปรียบเทียบกับการเพาะปลูกในปี พ.ศ. 2534/35 จะเห็นได้ว่าจังหวัดเชียงใหม่มีพื้นที่การเพาะปลูกลิ้นจี่เพิ่มขึ้นเล็กน้อยคือ 24,809 ไร่ และปริมาณผลผลิตรวมเพิ่มขึ้นเป็น 28,155 ตัน อำเภอที่ปลูกมากที่สุดคือ อำเภอฝาง รองลงมาได้แก่ กิ่งอำเภอไชยปราการ อำเภอแม่อาย อำเภอแม่ออน และอำเภอแม่แตง

หอมแดง เป็นพืชที่มีมูลค่ารองจากพืชเศรษฐกิจชนิดอื่น ๆ ข้างต้นที่กล่าวมาแล้ว จังหวัดเชียงใหม่มีพื้นที่การเพาะปลูก ในปี พ.ศ. 2532/33 จำนวน 17,407 ไร่ ปริมาณผลผลิตรวม 50,776 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 2,917 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อเปรียบเทียบกับการเพาะปลูกในปี พ.ศ. 2534/35 จะพบว่าพื้นที่การเพาะปลูกหอมแดงของจังหวัดเชียงใหม่เพิ่มขึ้นเป็น 18,168 ไร่ ปริมาณผลผลิตรวมกลับลดลงเหลือเพียง 47,200 ตัน สำหรับต้นทุนการผลิตเฉลี่ยประมาณ 3.20 บาทต่อกิโลกรัม แหล่งเพาะปลูกหอมแดงมากที่สุดคือ กิ่งอำเภอไชยปราการ รองลงมาได้แก่อำเภอแม่แจ่ม และอำเภอจอมทอง

นอกจากพืชเศรษฐกิจที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จังหวัดเชียงใหม่ยังมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญอื่น ๆ อีกเช่น มันฝรั่ง ถั่วลิสง ยาสูบ ถั่วเขียวผิวมัน และพืชอื่น ผลไม้เมืองหนาวอีกหลายชนิดที่สามารถนำรายได้เข้าสู่จังหวัดเป็นจำนวนมาก

จังหวัดลำพูน เป็นจังหวัดที่มีประชากรส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 81 ของประชากรทั้งจังหวัด ประกอบอาชีพทางการเกษตร และมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่

กระเทียม เป็นพืชเศรษฐกิจที่นำรายได้เข้าสู่จังหวัดมีมูลค่าสูงสุด ในปี พ.ศ. 2534/2535 จังหวัดลำพูนมีเนื้อที่เพาะปลูกกระเทียมทั้งสิ้น 39,464 ไร่ มีผลผลิตรวม 32,203 ตัน ผลผลิตเฉลี่ยน้ำหนักกึ่งสดกึ่งแห้งประมาณ 817 กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนเฉลี่ยกระเทียมสดกิโลกรัมละ 2.47 บาท อำเภอที่มีการเพาะปลูกกระเทียมมากที่สุดได้แก่ อำเภอป่าซางมีพื้นที่เพาะปลูก 10,482 ไร่ รองลงมาคืออำเภอบ้านโฮ่งมีพื้นที่เพาะปลูก 8,800 ไร่

ข้าว มีพื้นที่เพาะปลูกมากที่สุดแต่มีมูลค่ารองลงมาจากกระเทียม ในปี พ.ศ. 2534/2535 มีเนื้อที่เพาะปลูกข้าวในปีทั้งสิ้น 188,492 ไร่ ผลผลิตรวม 94,434 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 501 กิโลกรัมต่อไร่ และสามารถปลูกได้ทุกท้องที่ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าการปลูกข้าวในจังหวัดลำพูน ส่วนใหญ่เป็นการปลูกเพื่อการบริโภคในจังหวัดจะนำออกจำหน่ายเพียงบาง ส่วนเท่านั้น สำหรับต้นทุนการผลิตโดยเฉลี่ย 3.08 บาทต่อกิโลกรัม ส่วนข้าวมาปิ้งในจังหวัดลำพูนก็มีการเพาะปลูกเช่นกัน พื้นที่เพาะปลูกในปี พ.ศ. 2534/2535 ประมาณ 10,258 ไร่ ผลผลิตรวม 6,852 ตัน ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 707 กิโลกรัม

ลำไย เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่งของจังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างดีแพร่หลาย ในปี พ.ศ. 2534/2535 จังหวัดลำพูนมีพื้นที่เพาะปลูกลำไย 36,631 ไร่ เป็นพื้นที่ที่เก็บเกี่ยวให้ผล 28,302 ไร่ ผลผลิต 4,684 ตัน อำเภอที่ปลูกมากที่สุดได้แก่ อำเภอเมือง และอำเภอป่าซาง โดยเฉพาะลำไยที่ตำบลหนองช้างคืน อำเภอเมืองลำพูน เป็นแหล่งลำไยที่มีคุณภาพดีที่สุด

หอมแดง เป็นพืชที่มีมูลค่าเป็นอันดับรองจาก กระเทียม ข้าว และลำไย ในปี พ.ศ.2534/2535 จังหวัดลำพูนมีพื้นที่เพาะปลูกหอมแดงทั้งสิ้น 29,734 ไร่ ผลผลิตรวม 49,977 ตัน ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 1,739 กิโลกรัม แหล่งที่เพาะปลูกหอมแดงมากที่สุด ได้แก่อำเภอบ้านโฮ้ง จำนวน 17,306 ไร่ รองลงมาคือ อำเภอป่าซาง จำนวน 7,669 ไร่ สำหรับต้นทุนการผลิตโดยเฉลี่ย 2.93 บาทต่อกิโลกรัมหอมแดงสด

ถั่วลิสง จังหวัดลำพูนมีพื้นที่เพาะปลูกถั่วลิสงในปี พ.ศ. 2534/2535 จำนวนทั้งสิ้นประมาณ 13,655 ไร่ ผลผลิตรวม 3,145 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 230 กิโลกรัมต่อไร่ แหล่งที่มีการปลูกถั่วลิสงมากที่สุดได้แก่ อำเภอแม่ทาจำนวน 6,508 ไร่ รองลงมาคือ กิ่งอำเภอทุ่งหัวช้าง จำนวน 2,562 ไร่ สำหรับต้นทุนการผลิตโดยเฉลี่ย 5.80 บาทต่อกิโลกรัม

3.3.2 การอุตสาหกรรม

จังหวัดเชียงใหม่ เป็นจังหวัดที่มีภาคการอุตสาหกรรมสำคัญเป็นอันดับสาม รองจากสาขาบริการ และการเกษตร โดยมีสัดส่วนมูลค่าเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 27 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด

ในปี พ.ศ. 2533 จังหวัดเชียงใหม่มีโรงงานอุตสาหกรรมทั้งสิ้นจำนวน 1,682 โรง เงินลงทุนจำนวน 2,829,426 ล้านบาท จำนวนคนงานทั้งสิ้นประมาณ 23,109 คน เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2534 จำนวนโรงงาน อุตสาหกรรมลดลงเหลือเพียง 1,629 โรงหรือลดลงร้อยละ 3.15 แต่จำนวนเงินลงทุนเพิ่มขึ้นเป็น 4,132.07 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 46.04 ส่วนคนงานนั้นได้ลดจำนวนลงเหลือเพียง 21,274 คน หรือลดลงร้อยละ 7.94

จังหวัดลำพูน เป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ในปี พ.ศ. 2535 มีโรงงานตั้งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือที่เปิดดำเนินการเพิ่มใหม่จำนวน 13 โรงงาน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงงานประกอบกิจการประเภทอิเล็กทรอนิกส์ อาหารกระป๋อง อยู่ในเขตอุตสาหกรรมทั่วไป 2 โรง เขตอุตสาหกรรมส่งออก 11 โรง ตั้งแต่ เริ่มเปิดนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือเป็นต้นมาจนถึงสิ้นปี พ.ศ. 2535 มีผู้ประกอบการเข้ามาซื้อที่ดินจำนวน 86 ราย พื้นที่ 1,003.2 ไร่ โดยแยกเป็นเขตนิคมอุตสาหกรรมทั่วไป 27 ราย พื้นที่ 316.8 ไร่ และเขตส่งออก 59 ราย พื้นที่ 686.4 ไร่

ส่วนโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่อยู่นอกนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือของจังหวัดลำพูนนั้น เมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2534 มีทั้งหมด 601 โรงงาน แบ่งออกเป็น โรงงานอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มจำนวน 14 แห่ง เงินลงทุน 104.145 ล้านบาท คนงาน 379 คน โรงงานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเกษตรจำนวน 313 แห่ง เงินลงทุน 914.830 ล้านบาท คนงาน 3,995 คน โรงงานที่เกี่ยวข้องกับวิศวกรรมและโลหะการจำนวน 51 แห่ง เงินลงทุน 45.894 ล้านบาท โรงงานที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างและอุปกรณ์จำนวน 85 แห่ง เงินลงทุน 148.791 ล้านบาท คนงาน 1,326 คน โรงงานที่เกี่ยวข้องกับการแกะสลักและหัตถกรรมจำนวน 97 แห่ง เงินลงทุน 91.527 ล้านบาท คนงาน 2,519 คน โรงงานที่เกี่ยวข้องกับการทำเครื่องเรือนหรืออุปกรณ์เครื่องใช้จากไม้ไผ่หรือไม้จำนวน 33 แห่ง เงินลงทุน 18.186 ล้านบาท คนงาน 351 คน โรงงานที่เกี่ยวข้องกับกระดาษจำนวน 3 แห่ง เงินลงทุน 46.275 ล้านบาท คนงาน 86 คน และโรงงานด้านอื่น ๆ จำนวน 5 แห่ง เงินลงทุน 62.046 ล้านบาท คนงาน 257 คน เงินลงทุนทั้งหมดของโรงงานเหล่านี้ 195.995 ล้านบาท และคนงานทั้งหมด 9,241 คน

3.3.8 การพาณิชย์กรรม

จังหวัดเชียงใหม่ มีผู้ประกอบการซึ่งได้จดทะเบียนประเภทต่าง ๆ จนถึงสิ้นปี พ.ศ. 2533 รวม 12,055 ราย แยกได้เป็นประเภทห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล 152 ราย ห้างหุ้นส่วนจำกัด 2,729 ราย บริษัทจำกัดจำนวน 1,704 ราย ร้านค้าเอกชนทั่วไปได้จดทะเบียนพาณิชย์จำนวน 7,470 ราย ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 ผู้ประกอบการซึ่งจดทะเบียนประเภทต่าง ๆ ได้เพิ่มขึ้นเป็น 14,107 ราย หรือเพิ่มร้อยละ 17.02 ประกอบด้วยห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล 165 ราย ห้างหุ้นส่วนจำกัด 3,541 ราย บริษัทจำกัด 2,482 ราย และร้านค้าเอกชนทั่วไปที่จดทะเบียนพาณิชย์ 7,919 ราย

ตารางที่ 3.7 เปรียบเทียบทะเบียนธุรกิจจังหวัดเชียงใหม่

ประเภทพาณิชย์กิจ	พ.ศ. 2532	พ.ศ. 2533	พ.ศ. 2534	พ.ศ. 2535
ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล	150	152	159	165
ห้างหุ้นส่วนจำกัด	2,463	2,729	3,044	3,541
บริษัทจำกัด	1,310	1,704	2,062	2,482
ทะเบียนพาณิชย์	6,998	7,470	7,663	7,919
รวม	10,921	12,055	12,928	14,107

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงใหม่

ก. ย่านตลาดธุรกิจที่สำคัญ

ย่านธุรกิจในเขตอำเภอเมือง ฯ จังหวัดเชียงใหม่มีย่านธุรกิจสำคัญเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าและการติดต่อทางธุรกิจการเงินและการพาณิชย์อยู่หลายแห่งแต่ที่สำคัญได้แก่ บริเวณถนนช้างคลาน ถนนช้างม้อย ถนนราชวงศ์ และถนนห้วยแก้ว เป็นต้น นอกจากนี้แหล่งธุรกิจด้านการให้ความบันเทิงและการซื้อขายสินค้าของพื้นเมืองและของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยวได้แก่ ย่านไนท์บazaar ถนนช้างคลาน ซึ่งในช่วงเทศกาลท่องเที่ยวมีเงินหมุนเวียนในแหล่งธุรกิจนี้หลายร้อยล้านบาท

นอกจากย่านธุรกิจในเขตอำเภอเมือง ฯ แล้วยังมีกระจายออกไปยังอำเภอต่าง ๆ อีกหลายอำเภอ ได้แก่ อำเภอสันกำแพง อำเภอหางดง ซึ่งเป็นแหล่งธุรกิจซื้อขายสินค้าประเภทไม้แกะสลัก เครื่องเงิน เครื่องเงินเสื้อผ้าสำเร็จรูป

ข. ประเภทตลาด

ตลาดเป็นที่รวมของร้านค้าต่าง ๆ ที่รับซื้อ จำหน่ายผลผลิตเป็นจุดที่มีการซื้อขายสินค้าทั้งหมดในจังหวัดเชียงใหม่ในเขตอำเภอเมือง ฯ มีอยู่ด้วยกันประมาณ 10 ตลาด ทั้งจังหวัดเชียงใหม่มีตลาดทั้งสิ้น 52 แห่งด้วยกันสำหรับแหล่งตลาดที่สำคัญที่สุดของจังหวัดเชียงใหม่มีอยู่ 3 ตลาดดังนี้

1. ตลาดเมืองใหม่ ตั้งอยู่บนถนนวังสิงห์คำ อำเภอเมืองฯ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นตลาดขายส่งและขายปลีกสินค้าเกษตรกรรมที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัด และเป็นแหล่งกระจายสินค้าต่าง ๆ คู่ตลาดอื่น ๆ ประกอบด้วยแหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประมาณ 45 ร้าน ซึ่งมีการแบ่งเวลาในการซื้อขายผลผลิตตั้งแต่เวลา 04.00 - 17.00 น.

2. ตลาดวโรรส เป็นแหล่งที่ขายส่งและขายปลีกสินค้าพืชผัก และสินค้าอุปโภคบริโภคทั่วไป ที่จำหน่ายให้กับ ผู้บริโภคที่ใหญ่ที่สุด ตั้งอยู่บนถนนวิชยานนท์ ตำบลช้างม่อย อำเภอเมืองฯ จังหวัดเชียงใหม่

3. ตลาดต้นลำไย เป็นตลาดขายส่งและขายปลีกสินค้าเกษตรทั่วไป จะมีการซื้อขายกันมาก ในช่วงเวลาระหว่าง 17.00 - 22.00 น. ต่อจากตลาดเมืองใหม่ ตั้งอยู่ใกล้ ๆ กับตลาดวโรรส

ส่วนตลาดอื่น ๆ อีก 7 ตลาด มีแหล่งที่ตั้งดังนี้

- ตลาดสันป่าข่อย	ตำบลวัดเกตุ	เชียงใหม่
- ตลาดหนองหอย	ตำบลหนองหอย	เชียงใหม่
- ตลาดประตูเชียงใหม่	ตำบลหายยา	เชียงใหม่
- ตลาดต้นพยอม	ตำบลสุเทพ	เชียงใหม่
- ตลาดสมเพชร	ตำบลศรีภูมิ	เชียงใหม่
- ตลาดธานีรินทร์	ตำบลช้างเผือก	เชียงใหม่
- ตลาดช่วงสิงห์	ตำบลช้างเผือก	เชียงใหม่

ตลาดนัด มี 25 แห่ง จำนวนผู้ขายประมาณ 3,280 ราย ตลาดนัดได้กระจายออกไปยังชุมชน อำเภอต่าง ๆ ทุกท้องถิ่น ส่วนใหญ่จะจำหน่ายเสื้อผ้า เครื่องสำอางค์ สินค้าอุปโภคบริโภคเครื่องใช้ต่าง ๆ

ตลาดนัดโคกระบือ มี 2 แห่ง ได้แก่

1. ตลาดนัดโคกระบือทุ่งฟ้าบด อยู่ในเขตอำเภอสันป่าตอง เป็นแหล่งซื้อขายโค - กระบือ และสินค้าอุปโภคบริโภคต่าง ๆ เฉพาะวันเสาร์

2. ตลาดนัดโคกระบือบวกก้าง อยู่ในเขตอำเภอสันกำแพง เป็นแหล่งซื้อขายโค - กระบือ และสินค้าอุปโภคบริโภคต่าง ๆ เฉพาะวันพฤหัสบดี

ตลาดกลาง จังหวัดเชียงใหม่มีตลาดกลางอยู่ 2 แห่ง จำนวนผู้ขายประมาณ 250 ราย

แหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรพืชไร่ ที่สำคัญมีจำนวน 51 แห่ง และคลังสินค้ามีอยู่ 6 แห่งส่วนใหญ่ จะอยู่ในเขตอำเภอเมืองฯ อำเภอคอกยสะเก็ด และอำเภอสันป่าตอง

ค. ภาวะการค้าชายแดน

จังหวัดเชียงใหม่มีเขตแดนติดต่อกับประเทศเมียนมาร์ โดยมีแนวเขตติดต่อกับตั้งแต่กิ่งอำเภอเวียงแหง ถึงอำเภอไชยปราการ อำเภอเชียงดาว อำเภอฝาง และอำเภอแม่ฮาด มีระยะทางรวมทั้งสิ้นประมาณ 227

กิโลเมตร ภูมิประเทศตลอดแนวเป็นภูมิเขาสลับซับซ้อนการคมนาคมไม่สะดวกใช้ได้เฉพาะฤดูแล้ง ส่วนในฤดูฝนรถยนต์ไม่สามารถเข้าไปได้ จุดผ่านเข้าออกระหว่างไทย - เมียนมาร์ ตามแนวชายแดนนี้มี 14 จุด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการค้าอนุกรม กล่าวคือ เป็นการค้าขายระหว่างชาวบ้านบริเวณชายแดนกับชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ในเขตเมียนมาร์ โดยมีมูลค่าการค้าไม่มากนัก อย่างไรก็ตามจุดผ่านแดนที่มีมูลค่าการค้าอยู่ในเกณฑ์สูงได้แก่ คอยหลักแดง บ้านเมียงหลวง กิ่งอำเภอเวียงแหง และจุดผ่อนปรนคำไม้ บ้านอรุโณทัย ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว

จังหวัดเชียงใหม่มีด่านศุลกากรที่เป็นจุดผ่านสินค้าอยู่ 2 ทาง คือ

1. ด่านศุลกากรท่าอากาศยานเชียงใหม่ สินค้าเข้า - ออก เป็นสินค้าจากประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย และฮ่องกง
2. ด่านศุลกากรเชียงดาว เป็นด่านเปิดติดต่อกับประเทศเมียนมาร์

สินค้านำเข้าผ่านด่านศุลกากรเชียงดาว อำเภอเชียงดาวถือเป็นการค้าที่มีการเสียน้ำหนักสูงที่สุดการอย่างถูกต้อง และเป็นด่านศุลกากรชายแดนแห่งเดียวในจังหวัดเชียงใหม่ สินค้าที่ผ่านด่านเข้า - ออกระหว่างชายแดนไทย - เมียนมาร์ จุดผ่านแดนอื่น ๆ ซึ่งอยู่ในความดูแลของหน่วยงานทางทหาร และตำรวจตระเวนชายแดน ส่วนใหญ่มูลค่าการค้าระหว่างกันมีไม่มากนัก ส่วนสินค้านำเข้าแต่เดิมมักเป็นของป่า สมุนไพร โด กระบือ แต่หลังจากประกาศปิดป่า ได้มีการนำเข้าไม้เข้ามาบ้าง สำหรับสินค้านำส่งออกส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภคบริโภค ผู้ที่ค้าขายส่วนใหญ่จึงเป็นชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ตามแนวชายแดนเมียนมาร์กับชาวบ้านในเขตไทย สินค้านำเข้าหลักได้แก่ ไม้ซุง โด กระบือกับเป็นสินค้าที่ช่วยบรรเทาความขาดแคลนในประเทศได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะ โด และกระบือ ซึ่งมีปริมาณการเลี้ยงในสหภาคเหนือตอนบนไม่พอเพียงต่อการบริโภค จากสภาพภูมิประเทศที่เอื้อต่อการลักลอบนำเข้าสินค้า รัฐจึงจำเป็นต้องมีมาตรการควบคุมในบางส่วนบ้าง เพราะทำให้รัฐขาดรายได้จากการเก็บภาษีศุลกากรเป็นเงินหลายล้านบาทในแต่ละปี เจ้าหน้าที่ด่าน ศุลกากร ได้ดำเนินการติดตามจับกุมผู้กระทำความผิดอยู่ตลอดเวลา และเพื่อลดการลักลอบนำสินค้านำเข้า - ออกทางด่านศุลกากรจึงได้พยายามให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการ และอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติตามกฎ และชำระภาษีอากรอย่างเต็มที่ เพื่อเป็นสิ่งจูงใจให้ผู้มาติดต่อมีความเต็มใจที่จะปฏิบัติ

ตารางที่ 3.8 มูลค่าสินค้าส่งออกไปประเทศเมียนมาร์ จำแนกตามประเภทสินค้า ของด่านศุลกากรเชียงดาว

หน่วย : พันบาท

หมวดสินค้า	2533	2534	2535
1. เครื่องบริโภค	1,062	91	714
2. เครื่องอุปโภค	11,062	10,231	6,603
3. เครื่องจักรกลเพื่อการลงทุน	75	8,406	-
4. อื่น ๆ	525	251	207
รวม	12,724	18,979	7,524

ที่มา : ด่านศุลกากรเชียงดาว

ตารางที่ 3.9 มูลค่าสินค้านำเข้าจากประเทศเมียนมาร์จำแนกตามประเภทสินค้า ของด่านศุลกากรเชียงราย

หน่วย : พันบาท

หมวดสินค้า	2533	2534	2535
1. ผลิตภัณฑ์จากป่า	159,805	180,697	192,961
1.1 ไม้ และผลิตภัณฑ์จากไม้	158,099	180,620	192,069
ไม้สูง	158,099	180,059	192,069
ถ่านไม้	-	561	-
1.2 ของป่าอื่นๆ	1,706	77	892
2. อัญมณี	-	-	54
3. สัตว์มีชีวิต	-	-	-
4. อื่นๆ	-	-	8
รวม	159,805	180,697	193,023

ที่มา : ด่านศุลกากรเชียงราย

จังหวัดลำพูน มีผู้ประกอบการซึ่งจดทะเบียนประเภทต่าง ๆ จนถึงสิ้นปี พ.ศ. 2532 รวม 1,006 ราย แยกได้เป็นประเภทห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล 9 ราย ห้างหุ้นส่วนจำกัด 97 ราย บริษัทจำกัดจำนวน 60 ราย ร้านค้าเอกชนทั่วไปได้จดทะเบียนพาณิชย์จำนวน 840 ราย ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 ผู้ประกอบการซึ่งจดทะเบียนประเภทต่าง ๆ ได้เพิ่มขึ้นเป็น 1,548 รายหรือเพิ่มร้อยละ 53.88 ประกอบด้วยห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลจำนวน 10 ราย ห้างหุ้นส่วนจำกัดจำนวน 239 ราย บริษัทจำกัดจำนวน 167 ราย และร้านค้าเอกชนทั่วไปที่จดทะเบียนพาณิชย์จำนวน 1,132 ราย ดังตารางที่ 3.10

ตารางที่ 3.10 เปรียบเทียบทะเบียนธุรกิจจังหวัดลำพูน

ประเภทพาณิชย์	พ.ศ. 2532	พ.ศ. 2533	พ.ศ. 2534	พ.ศ. 2535
ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล	9	9	10	10
ห้างหุ้นส่วนจำกัด	97	132	175	239
บริษัทจำกัด	60	92	132	167
ทะเบียนพาณิชย์	840	960	1,054	1,132
รวม	1,006	1,193	1,371	1,548

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดลำพูน

ย่านธุรกิจที่สำคัญ

ย่านธุรกิจ บริเวณร้านค้าสองฝั่งถนนอินทยศ ซึ่งเป็นถนนสายใหญ่คู่กลางอำเภอเมืองลำพูน ตลาดสด จังหวัดลำพูนมีตลาดสดรวมทั้งสิ้น 29 แห่ง โดยมีตลาดสดหนองคอกเป็นตลาดสดที่ใหญ่ที่สุดอยู่ในเขตเทศบาลเมืองลำพูน อยู่ในเขตอำเภอเมืองจำนวน 6 แห่ง เขตอำเภอป่าซางจำนวน 11 แห่ง ในเขตอำเภอแม่ทาจำนวน 3 แห่ง อำเภอถ้ำจำนวน 3 แห่ง อำเภอบ้านโฮ่งจำนวน 1 แห่ง กิ่งอำเภอทุ่งหัวช้างจำนวน 1 แห่ง และในเขตกิ่งอำเภอบ้านธิจำนวน 4 แห่ง

ตลาดนัด จังหวัดลำพูนมีตลาดนัดจำนวน 12 แห่ง และมีจำนวนผู้ขายประมาณ 1,924 คน อยู่ในเขตอำเภอเมือง อำเภอบ้านโฮ่งและอำเภอถ้ำอำเภอละ 2 แห่ง อำเภอป่าซาง 1 แห่ง อำเภอแม่ทา 4 แห่ง และกิ่งอำเภอบ้านธิ 1 แห่ง

ตลาดกลาง จังหวัดลำพูนมีตลาดกลาง 2 แห่ง อยู่ในเขตอำเภอเมือง 1 แห่ง และอำเภอถ้ำ 1 แห่ง จำนวนผู้ขายประมาณ 360 ราย

แหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรพืชไร่ที่สำคัญ มีจำนวน 27 แห่ง อยู่ในเขตอำเภอเมือง 4 แห่ง จำนวน 25 ราย กิ่งอำเภอบ้านธิ 2 แห่ง จำนวน 2 ราย อำเภอป่าซาง 5 แห่ง จำนวน 13 ราย อำเภอบ้านโฮ่ง 5 แห่ง จำนวน 39 ราย อำเภอถ้ำ 5 แห่ง จำนวน 6 ราย และอำเภอแม่ทา 6 แห่ง จำนวน 72 ราย

คลังสินค้า จังหวัดลำพูนมีคลังสินค้าจำนวน 2 แห่ง อยู่ในเขตอำเภอเมืองทั้งหมด

3.3.4 ผลิตภัณฑ์รายได้ประชาชาติ

จังหวัดเชียงใหม่ จากการประมาณการของกองบัญชีรายได้ประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้คำนวณผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดตามราคาตลาด ปรากฏว่ามีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดประจำปี พ.ศ. 2530 เป็นจำนวน 25,106 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2531 เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 29,645 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 18.08 โดยที่สาขาการผลิตที่เพิ่มขึ้นมากที่สุดคือ สาขาการธนาคาร ประกันภัยและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 34.31 รองลงมาได้แก่ สาขาอุตสาหกรรม และสาขาการค้าส่งและค้าปลีก ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 32.77 และ 22.73 ตามลำดับ ส่วนสาขาที่เพิ่มขึ้นน้อยที่สุดคือ สาขาเหมืองแร่และขุดหินเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.06 ต่อมาในปี พ.ศ. 2532 ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดเชียงใหม่ได้เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2531 เป็นร้อยละ 18.89 โดยสาขาการผลิตที่เพิ่มมากที่สุดคือ สาขาการธนาคาร ประกันภัยและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 37.13 รองลงมาได้แก่สาขาเหมืองแร่และขุดหิน และสาขาการบริการ เพิ่มขึ้นร้อยละ 33.85 และ 29.54 ตามลำดับ ส่วนสาขาการผลิตที่เพิ่มขึ้นน้อยที่สุดคือสาขาที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.77 ในปี พ.ศ. 2533 ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดเชียงใหม่ได้เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2532 เป็นร้อยละ 22.69 โดยสาขาการผลิตที่เพิ่มมากที่สุดคือสาขาการธนาคาร ประกันภัย และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 54.12 รองลงมาได้แก่สาขาการก่อสร้างและสาขาการบริการเพิ่มขึ้นร้อยละ 43.91 และ 24.61 ตามลำดับ ส่วนสาขาการผลิตที่เพิ่มขึ้นน้อยที่สุดคือสาขาไฟฟ้าและการประปาเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.84 และในปี พ.ศ. 2534 ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดเชียงใหม่เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2533 ร้อยละ 16.89 โดยสาขาการผลิตที่เพิ่มมากที่สุดคือสาขาการธนาคาร ประกันภัย และธุรกิจอสังหาฯ

เพิ่มขึ้นร้อยละ 33.81 รองลงมาได้แก่สาขาเกษตรกรรม และสาขาการก่อสร้างเพิ่มขึ้นร้อยละ 18.91 และ 18.68 ตามลำดับ ส่วนสาขาที่เพิ่มน้อยที่สุดคือสาขาที่อยู่อาศัยโดยเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 6.49 ตามลำดับ ดังตารางที่ 3.11

จังหวัดลำพูน จากการประมาณการของกองบัญชีรายได้ประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้คำนวณผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดตามราคาตลาด ปรากฏว่ามีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดประจำปี พ.ศ. 2530 เป็นจำนวน 5,127 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2531 เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 5,392 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.17 โดยที่สาขาการผลิตที่เพิ่มขึ้นมากที่สุดคือ สาขาอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 80.67 รองลงมาได้แก่ สาขาการธนาคาร ประกันภัย และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ และสาขาเหมืองแร่และขุดหิน เพิ่มขึ้นร้อยละ 28.57 และ 20.05 ตามลำดับ ส่วนสาขาที่เพิ่มน้อยที่สุดคือ สาขาการบริหารราชการและป้องกันประเทศซึ่งลดลงร้อยละ 14.02 ต่อมาในปี พ.ศ. 2532 ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดลำพูนได้เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2531 เป็นร้อยละ 16.86 โดยสาขาการผลิตที่เพิ่มมากที่สุดคือสาขาอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 54.42 รองลงมาได้แก่ สาขาการธนาคาร ประกันภัย และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ และสาขาการไฟฟ้าและการประปาเพิ่มขึ้นร้อยละ 47.78 และ 31.75 ตามลำดับ ส่วนสาขาการผลิตที่เพิ่มน้อยที่สุดคือสาขาที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.09 ในปี พ.ศ. 2533 ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดลำพูนได้เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2532 เป็นร้อยละ 20.47 โดยสาขาการผลิตที่เพิ่มมากที่สุดคือสาขาอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 54.22 รองลงมาได้แก่สาขาการธนาคาร ประกันภัย และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ และสาขาเหมืองแร่และขุดหินซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 41.73 และ 27.57 ตามลำดับ ส่วนสาขาการผลิตที่เพิ่มน้อยที่สุดคือสาขาที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.56 และในปี พ.ศ. 2534 ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดลำพูนเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2533 ร้อยละ 17.14 โดยสาขาการผลิตที่เพิ่มมากที่สุดคือสาขาอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 46.88 รองลงมาได้แก่สาขาการไฟฟ้าและการประปา และสาขาการก่อสร้าง ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 43.81 และ 25.18 ตามลำดับ ส่วนสาขาที่เพิ่มน้อยที่สุดคือสาขาการธนาคาร ประกันภัย และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ซึ่งลดลงจากปีก่อนหน้าร้อยละ 9.28 ดังตารางที่ 3.12

เมื่อเปรียบเทียบมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของทั้งสองจังหวัด จะเห็นได้ว่ามูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดเชียงใหม่มากกว่ามูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดลำพูนประมาณ 4.9 เท่าในปี พ.ศ. 2530 และสัดส่วนดังกล่าวได้เพิ่มสูงขึ้นเป็น 5.68 เท่าในปี พ.ศ. 2534 และอัตราการเพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์มวลรวมของทั้งสองจังหวัดมีอัตราการเพิ่มขึ้นในเปอร์เซ็นต์ที่ใกล้เคียงกัน ส่วนในด้านผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อคนของจังหวัดเชียงใหม่เมื่อปี พ.ศ. 2530 เป็น 19,447 บาท / คน ในขณะที่ผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อคนของจังหวัดลำพูนมีเพียง 12,883 บาท / คน จะเห็นได้ว่าค่าเฉลี่ยของผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อคนของจังหวัดเชียงใหม่สูงกว่าของจังหวัดลำพูนถึง 1.5 เท่า ต่อมาในปี พ.ศ. 2534 ค่าเฉลี่ยของผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดเชียงใหม่เพิ่มขึ้นเป็น 36,976 บาท / คน ในขณะที่ค่าดังกล่าวของจังหวัดลำพูนนั้นเพิ่มขึ้นเป็น 21,377 บาท / คน จะเห็นได้ว่าค่าเฉลี่ยของผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อคนในจังหวัดเชียงใหม่มีมากกว่าของจังหวัดลำพูนถึง 1.73 เท่า แต่เมื่อพิจารณาอัตราการเพิ่มขึ้นของค่าเฉลี่ยผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อคนของทั้งสองจังหวัดจะเห็นได้ว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของค่าดังกล่าวมีอัตราที่ใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 3.11 ผลผลิตน้ำมันรวมจังหวัดเชียงใหม่ตามราคาตลาด พ.ศ. 2530 - 2534

หน่วย : พันบาท

สาขาการผลิต	2530	2531	2532	2533	2534
เกษตรกรรม	4,999,154	5,746,039	6,240,444	7,188,409	8,547,486
		(14.49)	(8.60)	(15.19)	(18.91)
กลีกรวม	3,819,014	4,293,101	4,817,350	5,540,454	6,362,686
ปศุสัตว์	719,628	926,048	883,959	1,064,510	1,563,926
ประมง	29,840	43,329	44,379	49,690	48,680
ป่าไม้	6,999	50,041	25,987	11,327	1,314
บริการทางการเกษตร	121,109	132,768	131,030	128,713	128,331
การแปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย	302,564	300,752	337,739	391,715	442,549
เหมืองแร่และขุดหิน	195,611	195,724	261,670	325,682	364,739
		(0.06)	(33.85)	(24.52)	(12.00)
อุตสาหกรรม	1,846,421	2,451,667	3,114,768	3,751,052	4,380,544
		(32.77)	(27.05)	(20.45)	(16.77)
การก่อสร้าง	1,745,202	2,037,004	2,150,554	3,094,890	3,672,244
		(16.73)	(5.55)	(43.91)	(18.68)
การไฟฟ้าและการประปา	469,170	522,019	622,483	677,998	774,376
		(11.30)	(19.16)	(8.84)	(14.33)
การคมนาคมขนส่ง	1,947,417	2,181,376	2,631,168	3,207,938	3,510,130
		(12.02)	(20.63)	(21.89)	(9.45)
การค้าส่งและค้าปลีก	3,441,466	4,223,801	4,751,563	5,512,096	6,080,966
		(22.73)	(12.50)	(16.02)	(10.30)
การธนาคาร ประกันภัย และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่อาศัย	1,370,399	1,370,399	1,879,442	2,869,432	3,875,128
		(34.31)	(37.15)	(54.12)	(33.81)
ที่อยู่อาศัย	1,351,522	1,441,654	1,553,587	1,696,418	1,806,679
		(6.66)	(7.77)	(9.21)	(6.49)
การบริหารและป้องกันประเทศ	1,528,751	1,643,498	1,894,804	2,247,913	2,614,699
		(7.53)	(15.28)	(18.64)	(16.33)
การบริการ	6,561,549	7,831,974	10,144,803	12,640,193	14,919,382
		(19.36)	(29.54)	(24.61)	(18.03)

ตารางที่ 3.11 (ต่อ)

หน่วย : พันบาท

สาขาการผลิต	2530	2531	2532	2533	2534
มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม	25,106,804	29,645,155	35,245,286	43,241,021	50,546,873
มูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ย	19,447	22,441	26,263	31,983	36,976
ต่อคน (บาท)		(15.39)	(17.03)	(21.78)	(15.61)

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือเปอร์เซ็นต์การเพิ่มขึ้นจากปีก่อน

ตารางที่ 3.12 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดลำพูนตามราคาตลาด พ.ศ. 2530 - 2534

หน่วย : พันบาท

สาขาการผลิต	2530	2531	2532	2533	2534
เกษตรกรรม	1,574,444	1,496,936	1,578,873	1,842,513	2,239,085
กสิกรรม	1,279,255	1,224,747	1,209,000	1,487,752	1,743,163
ปศุสัตว์	162,154	136,610	216,717	188,798	311,854
ประมง	5,523	4,060	5,087	5,954	5,833
ป่าไม้	49	709	78	0	193
บริการทางการเกษตร	31,823	33,362	37,248	37,558	39,729
การแปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย	95,640	97,448	110,743	122,451	138,313
เหมืองแร่และขุดหิน	434,805	521,302	682,393	870,620	1,001,988
อุตสาหกรรม	119,511	215,325	332,129	512,003	752,368
เหมืองแร่และขุดหิน		(20.05)	(30.90)	(27.57)	(15.06)
อุตสาหกรรม		(80.67)	(54.42)	(54.22)	(46.88)
การก่อสร้าง	315,860	274,335	351,273	425,517	532,214
เหมืองแร่และขุดหิน		(-13.02)	(28.10)	(21.08)	(25.18)

ตารางที่ 3.12 (ต่อ)

หน่วย : พันล้านบาท

สาขาการผลิต	2530	2531	2532	2533	2534
การไฟฟ้าและการประปา	72,816	63,098 (-12.50)	83,506 (31.75)	105,346 (26.51)	151,177 (43.81)
การคมนาคมขนส่ง	220,713	208,973 (-5.45)	238,458 (14.42)	284,698 (19.33)	315,986 (10.92)
การค้าส่งและค้าปลีก	883,689	1,040,983 (17.78)	1,189,610 (14.33)	1,356,286 (14.05)	1,522,107 (12.24)
การธนาคาร ประกันภัย และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ที่อยู่อาศัย	140,661	180,383 (28.57)	266,585 (47.78)	377,226 (41.73)	342,922 (-9.28)
การบริหารและ ป้องกันประเทศ	418,161	437,984 (4.55)	468,111 (7.09)	494,488 (5.56)	515,472 (4.25)
การบริการ	321,668	276,267 (-14.02)	312,119 (13.04)	369,664 (18.67)	428,614 (16.00)
มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม	624,763	674,600 (8.01)	798,878 (18.40)	953,379 (19.42)	1,090,881 (14.38)
มูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ย ต่อคน (บาท)	5,127,291	5,892,186 (5.17)	6,901,935 (16.86)	7,591,740 (20.47)	8,892,814 (17.14)
	12,883	13,380 (3.86)	15,552 (16.23)	18,471 (18.77)	21,377 (15.73)

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือเปอร์เซ็นต์การเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า